

Kraków, 26 lutego 2023

Prof. dr hab. Marek Zaionc
Theoretical Computer Science
Jagiellonian University,
ul. Łojasiewicza 6,
30-348 Kraków, Poland.

phone: (48 12)–664 6649
fax: (48 12)–664 6672
secretary: (48–12) 664 6647
web-page: www.tcs.uj.edu.pl/zaionc
email: marek.zaionc@uj.edu.pl

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr. Tomasza Draba

"Reduction Strategies in the Lambda Calculus and Their Implementation through Derivable Abstract Machines"

Rozprawa doktorska magistra Tomasza Draba składa się z trzech prac pokonferencyjnych i jednej umieszczonej w czasopiśmie. W rozprawie zostały zaprezentowane kolekcje różnych strategii redukcji w rachunku lambda. Badanie relacji redukcji w rachunku lambda jest jednym z centralnych problemów praktycznej implementacji programowania funkcyjnego. Redukcja w programowaniu funkcyjnym modeluje stosowalność beta konwersji do termów lambda w sytuacji gdy jest możliwość jej zastosowania jednocześnie w wielu miejscach lambda termu. Algorytm decydujący o wyborze właściwego miejsca redukcji jest centralnym problemem implementacyjnym. Całość prac to studium praktycznej implementacji beta redukcji w rachunku lambda gdzie centralnym problemem jest wydajność stworzonych przez autora (autorów) abstrakcyjnych maszyn realizujących rozpatrywane strategie redukcji termów.

Wstęp do pracy doktorskiej.

Samą prezentację prac konferencyjnych poprzedziły dość precyzyjne i ładnie napisane rozdziały wstępne zawierające wprowadzane pojęcia jak i trafnie dobrane uwagi historyczne. Bardzo spodobał mi się styl tej prezentacji wstępnej a zwłaszcza swada i temperament z jaką autor pisze o pomysłach później zawartych w prezentowanych pracach.

Praca pierwsza¹.

Jest to bardzo świeża praca konferencyjna przedstawiona w zeszłym roku na dobrej konferencji *International Conference on Interactive Theorem Proving (ITP)* która ma kategorię A w klasyfikacji *CORE Conference Portal*. Praca zawiera dyskusję nad strategiami redukcji w rachunku lambda przedstawianych jako zbiorów możliwych dekompozycji termu. Praca jest o tyle ciekawa, że dostarcza formalizacji każdej strategii w języku *Coq* co daje jednolity sposób opisu strategii i możliwość formalnego ich porównywania. Takie podejście ułatwia zwięzły i formalny opis strategii oraz umożliwia przeprowadzanie rozumowań o charakterze algebraicznym o ich własnościach. W opisywanym *ZOO* znanych strategii zmieściły się takie znane sposoby redukcji jak *Call by Name*, *Call by Value*, redukcja głowowa (head reduction) normalny porządek, pełna β -redukcja itp. Dla każdej z tych technik redukcji powstaje abstrakcyjna maszyna zapisana w *Coq* realizująca konkretną strategię. Ze względu na formalny opis działania w *Coq* mamy możliwość sprawdzania poprawności. Możliwa jest też analiza wydajnościowa opisująca złożoność czasową procesu redukcji. Praca jest dobrze napisana, ciekawa i świetnie umotywowana.

---

¹Biernacka, Witold Charatonik, Tomasz Drab. *The Zoo of Lambda-Calculus Reduction Strategies, And Coq*. International Conference on Interactive Theorem Proving (ITP) 2022: 7:1-7:19

Praca druga².

Praca została przedstawiona na przyzwoitej konferencji APLAS Fukuoka, Japan, która ma kategorię B w klasyfikacji *CORE Conference Portal* w pandemicznym roku 2020. Praca została przedstawiona zdalnie. Praca zawiera analizę wołania *Call by Value* w wersji silnej. Praca prezentuje konstrukcję stosownej maszyny abstrakcyjnej wykonującej obliczenia w λ rachunku przy pomocy tej strategii wyboru miejsca redukcji. Jak zawsze w takich praktycznych zastosowaniach praca powołuje do życia maszynę abstrakcyjną, która wydaje się być lepsza niż dotychczasowe. Ta użyta w pracy stanowi uzupełnienie pomysłu maszyny Creguta³ opisanego w pracy z roku 2007, która daje lepsze wyniki poprzez pozbycie się wielokrotnego ewaluowania argumentów funkcyjnych. W pracy dostarczono dowód poprawności takiej strategii, jednak na poziomie abstrakcji typowym dla prac konferencyjnych w których z braku miejsca pozostawia się czytelnikowi wiele swobody interpretacyjnej. Pomimo swojej zwięzłości praca ta jest niezłe napisana, zrozumiała i mająca czytelne inspiracje praktyczne.

Praca trzecia⁴.

Praca została przedstawiona na konferencji PPDP w Tallinie. Konferencja ma kategorię C (dawniej B) w klasyfikacji *CORE Conference Portal* w pandemicznym roku 2021. Praca udoskonala technikę analizy wołania *Call by Value* w wersji silnej zaproponowaną w pracy poprzedniej opartą o klasyczny już pomysł zaczerpnięty z pracy Danvy⁵ dotyczącej odpowiedniości pomiędzy ewaluatorami wyższego rzędu a maszynami abstrakcyjnymi. Dodatkowo praca wzbogacona jest o ciekawą analizę złożoności liczby tranzycji redukcji termów. Pokazane przykłady wyglądają dość arbitralnie, aczkolwiek pewnie ich dobór był poprzedzony głębszymi przemyśleniami które w pracy nie są jasne.

Praca czwarta⁶.

Praca została przyjęta do nowego czasopisma ICFP wydawanego dopiero od 2017 roku. Czasopismo *Proceedings of the ACM on Programming Languages* według mojej wiedzy nie jest jeszcze wykazywane i ocenione w bazie czasopism. Aczkolwiek jest ono sygnowane przez ACM i redagowane przez Philipa Wadlera co jest pewną gwarancją jakości. W pracy analizowana jest strategia redukcji *Call by Need* w tak zwanej wersji silnej. Aby zapobiec nieefektywności wołania *Call by Name*, praktyczne implementacje (takie jak Haskell) optymalizują strategię i ewaluują argumenty jedynie według potrzeb czyli leniwie. W słabej strategii *Call-by-Need* argumenty funkcji nie są oceniane wcześniej, ale ilekroć argument wymaga ewaluacji, jego obliczona wartość jest zapamiętywana i pobierana przy następnej próbie ewaluacji, gdy będzie potrzebna, bez ponownego obliczania. Należy dodać, że taka słaba strategia *Call by Need* jest realizowana praktycznie w kompilatorze języka Haskell. Wzmocnienie tej klasycznej już strategii jest proponowane ostatnio w pracach Balabonskiego⁷ gdzie niedawno udoskonalono to podejście i zaproponowano silne *Call-by-Need*, które daje krótsze sekwencje normalizujące niż w klasycznym *Call by Need*. Warto wspomnieć że autorami te-

---

²Małgorzata Biernacka, Dariusz Biernacki, Witold Charatonik, Tomasz Drab, *An Abstract Machine for Strong Call by Value*, Asian Symposium on Programming Languages and Systems (APLAS), 2020: 147-166

³Pierre Crégut, *Strongly reducing variants of the Krivine abstract machine*, In: High. Order Symb. Comput. 20.3 (2007), pp. 209–230

⁴Małgorzata Biernacka, Witold Charatonik, and Tomasz Drab, *A Derived Reasonable Abstract Machine for Strong Call by Value*, In 23rd International Symposium on Principles and Practice of Declarative Programming (PPDP 2021), September 6–8, 2021, Tallinn, Estonia. ACM, New York, NY, USA,

⁵Mads Sig Ager, Dariusz Biernacki, Olivier Danvy, and Jan Midtgaard, *A Functional Correspondence between Evaluators and Abstract Machines*, In Proceedings of the Fifth ACM-SIGPLAN International Conference on Principles and Practice of Declarative Programming (PPDP'03), Dale Miller (Ed.). ACM Press, 2003, Uppsala, Sweden, 8–19.

⁶Małgorzata Biernacka, Witold Charatonik, Tomasz Drab, *A simple and efficient implementation of strong call by need by an abstract machine*, Proceedings of the ACM on Programming Languages, Volume 6 (ICFP): 109-136 (2022)

⁷Thibaut Balabonski, Antoine Lanco, and Guillaume Melquiond. 2021. *A Strong Call-By-Need Calculus*, In 6th International Conference on Formal Structures for Computation and Deduction, FSCD 2021, July 17-24, 2021, Buenos Aires, Argentina (Virtual Conference) (LIPIcs, Vol. 195), Naoki Kobayashi (Ed.). Schloss Dagstuhl - Leibniz-Zentrum für Informatik.

go pomysłu są również promotorka Małgorzata Biernacka i Witold Charatonik. Praca czwarta jest podsumowaniem tego praktycznego pomysłu. Analizowana jest złożoność w rozdziale piątym jak i udowodnione są standardowe twierdzenia o pełności (twierdzenie 5.15). Praca jest dobrze napisana i umotywowana oraz zdecydowanie pełniejsza niż wcześniej przedstawiane prace konferencyjne tego doktoratu.

Uwagi co do sposobu prezentacji pracy doktorskiej.

Przedstawiona praca doktorska jest kompilacją czterech prac doktoranta poprzedzoną wspólnym wstępem. Składają się na nią wszystkie prace jakie autor przywołuje w spisie publikacji, pomijając dwa popularne artykuły o treści jedynie edukacyjnej. Żadna z przedstawionych prac nie jest jego własnym opracowaniem autorskim. Prace na które składa się doktorat są pisane w podobnym zestawie autorów. Występują w nich osoby promotorów rozprawy, Małgorzaty Biernackiej, która sygnuje wszystkie cztery prace, promotora Dariusza Biernackiego autora jednej pracy jak i Witolda Charatonika autora wszystkich czterech artykułów doktoratu. Brakuje mi w opisie doktoratu (chyba że to przeoczyłem) wprowadzenia jasno rozdzielającego wkład intelektualny poszczególnych autorów ze szczególnym uwzględnieniem wkładu doktoranta. Doktorat jest zawsze świadectwem dojrzałości naukowej kandydata. Nie mając wglądu w ten podział trudno jest stwierdzić czy kandydat osiągnął już ową dojrzałość w wystarczającej dla doktoratu mierze.

Pomimo zastrzeżeń co do braku wskazania intelektualnego udziału doktoranta w procesie redakcji prac wieloautorskich stwierdzam:

Rozprawa doktorska magistra Tomasza Draba spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim i wnioskuje o dopuszczenie jej do publicznej obrony. Ze względu na poziom pracy, jej charakter, poziom argumentacji matematycznej i możliwe zastosowania praktyczne, wnioskuje również o jej wyróżnienie. Mój wniosek o wyróżnienie jest jednakże warunkowany wyjaśnieniem problemu wielkości udziału magistra Draba w redakcji wszystkich czterech prac. Mam nadzieję, że dyskusja w gronie Komisji Doktorskiej rozwieje moje wątpliwości w tym względzie.

